Het Nationale deltaprogramma en Schouwen Duiveland

Lilian van den Aarsen
Directeur Staf deltacommissaris

NATIONAAL
DELTAPROGRAMMA

Vroeger: een ramp...

... en vervolgens een reactie!

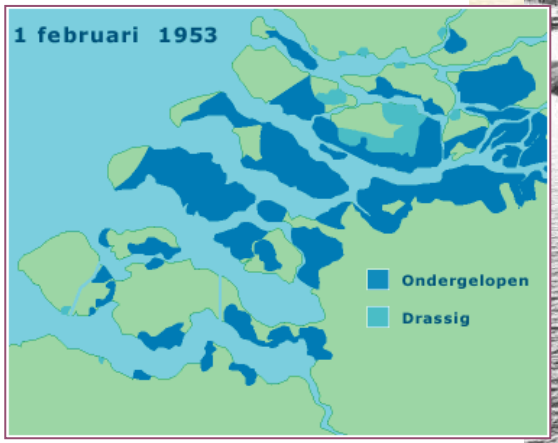

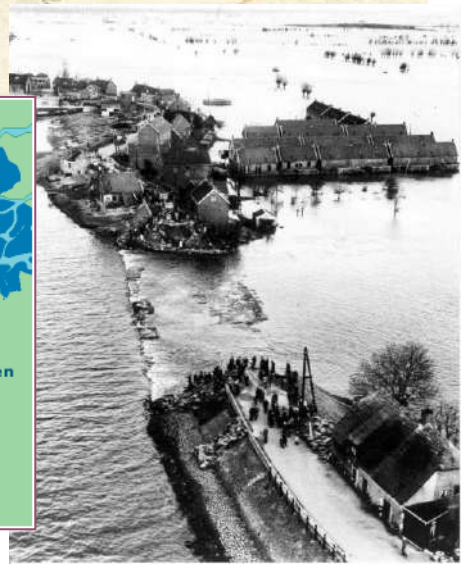

2012: Nationaal Deltaprogramma

institutioneel verankerde onafhankelijke positie

Deltawet met:

- Deltaprogramma: jaarlijks voortgang/maatregelen
- Deltacommissaris: nationaal samenwerken, voortgang en adviseren regering
- Deltafonds: ca. € 1,9 miljard/jaar (2023) en regio's vullen 50% tot 75% aan

Karakteristieken

- Anticiperen i.p.v. reageren
- Nationale aanpak (rijk én regio)
- Feitenbasis
- Jaarlijkse rapportage + elke zes jaar herijken
- Korte + lange termijn

Drie opgaven met maatregelen en geld

1. waterveiligheid: voldoen aan normen
2. zoetwater: weerbaar tegen watertekort
3. ruimtelijke adaptatie: klimaatbestendige inrichting

Water veiligheid

Zoetwater

Ruimtelijke adaptatie

NOS Nieuws • Maandag 22 april, 10:53

Nederlanders houden rekening met extreem weer in vakantieplannen

Wateroverlast in Zeeland: alleen het aanpassen van de riolering zal niet genoeg zijn, mensen kunnen ook wat doen

vanwege aanhoudende droogte per direct onttrekkingsverbod ingesteld in delen West-Brabant

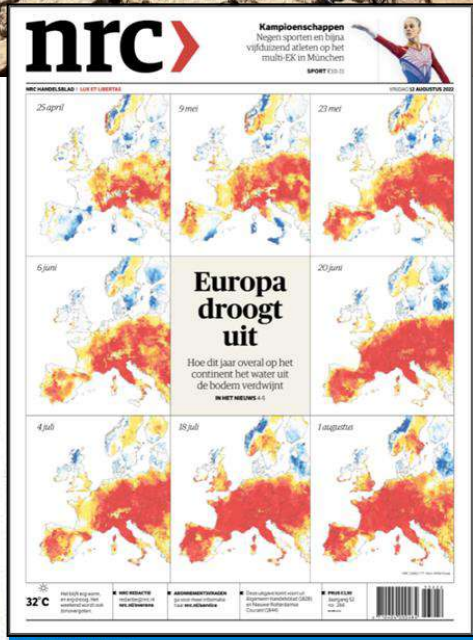

DELTAPROGRAMMA

Deltascenario's 2024

Het wordt heter, droger, natter en extremer!
Andere manier van leven met water nodig.
Ook maatregelen in het ruimtelijk domein onontbeerlijk.

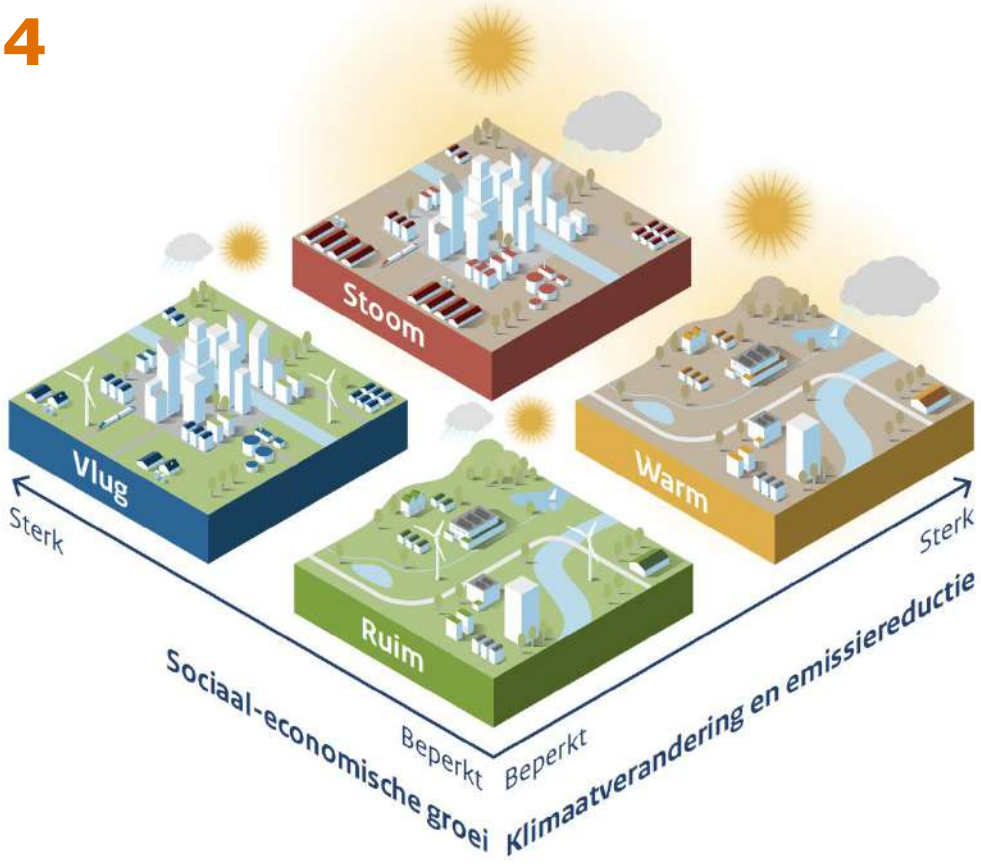

NATIONAAL DELTAPROGRAMMA

Zeespiegelstijging: feiten op orde brengen als basis

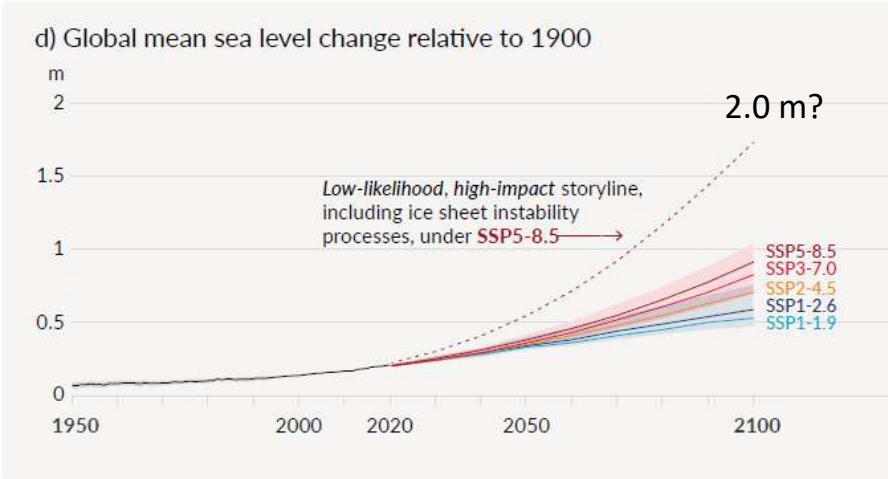

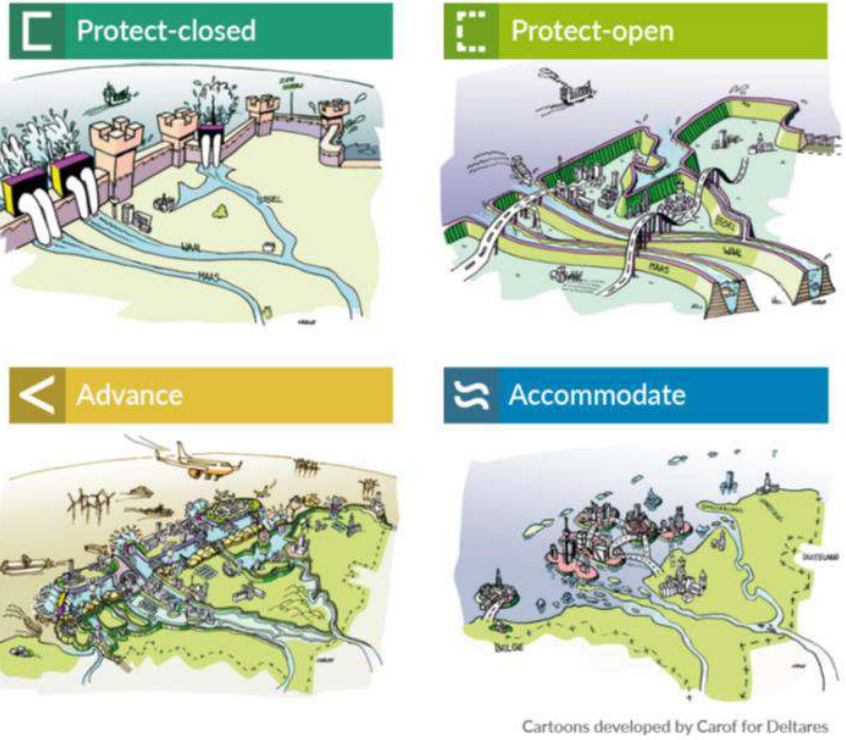

NATIONAAL DELTAPROGRAMMA

Nederland moet anders omgaan met te veel en te weinig water, ook in het ruimtegebruik

De sprong naar een veilige en leefbare toekomst begint nu

De afgelopen jaren gaven een vooruitblik naar het nieuwe klimaat van Nederland. We hadden te maken met extreem veel en extreem weinig water.

In het Deltaprogramma bereiden we ons voor op het nieuwe klimaat. Het zwaartepunt ligt nu nog bij oplossingen in het waterbeheer. Dat blijft belangrijk, maar het is niet genoeg.

Zelfs als we alles op alles zetten in het waterbeheer nemen de opgaven toe: meer dijkversterkingen, meer verzilting, groter zoetwatertekort, meer wateroverlast.

Met extra inzet op waterbeheer kunnen we klimaatverandering voor een deel opvangen. Maar (lang) niet helemaal.

De oplossing ligt ook in de manier waarop we de ruimte inrichten en gebruiken.

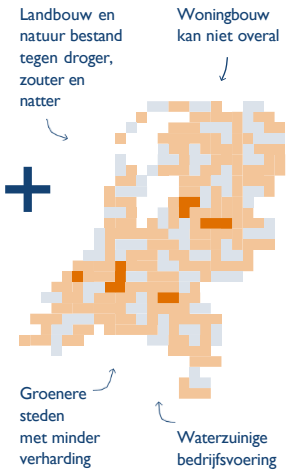

Met deze combinatie houden we Nederland veilig en leefbaar. We moeten anders omgaan met water én ruimte.

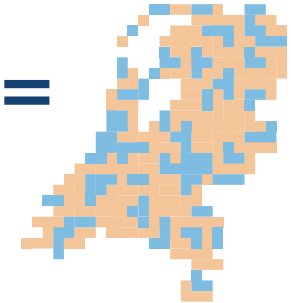

Zuidwestelijke delta en het Deltaprogramma

- Al vóór 2010/start DP een samenwerkingsverband met partners (De Deltaraad) met destijds 3 opgaven: waterveiligheid, ecologisch herstel, economisch vitaal integrale aanpak/samenwerking
- Nieuwe opgaven o.a. vanuit nieuwe klimaatscenario's/extreem weer):
  - Zoetwaterbeschikbaarheid/verzilting
  - Ruimtelijke adaptatie (o.a. wateroverlast, hitte)
- En ook steeds meer aandacht voor:
  - Feit dat ZW Delta onderdeel is van het gehele nationale watersysteem, en keuzes in samenhang moeten worden genomen
  - Visie op lange termijn is nodig, om opties voor toekomst open te houden én te weten welke beslissingen op korte termijn no-regret zijn.
  - Voor klimaatbestendige regio is – naast aandacht voor hoofdwatersysteem – ook aandacht nodig voor het regionaal watersysteem en met een goede koppeling naar de functies op het land

Stevige bestuurlijke ambitie : "ZW Delta is de eerste klimaatbestendige regio ter wereld in 2050".

Huidige voorkeurstrategie Zoetwater

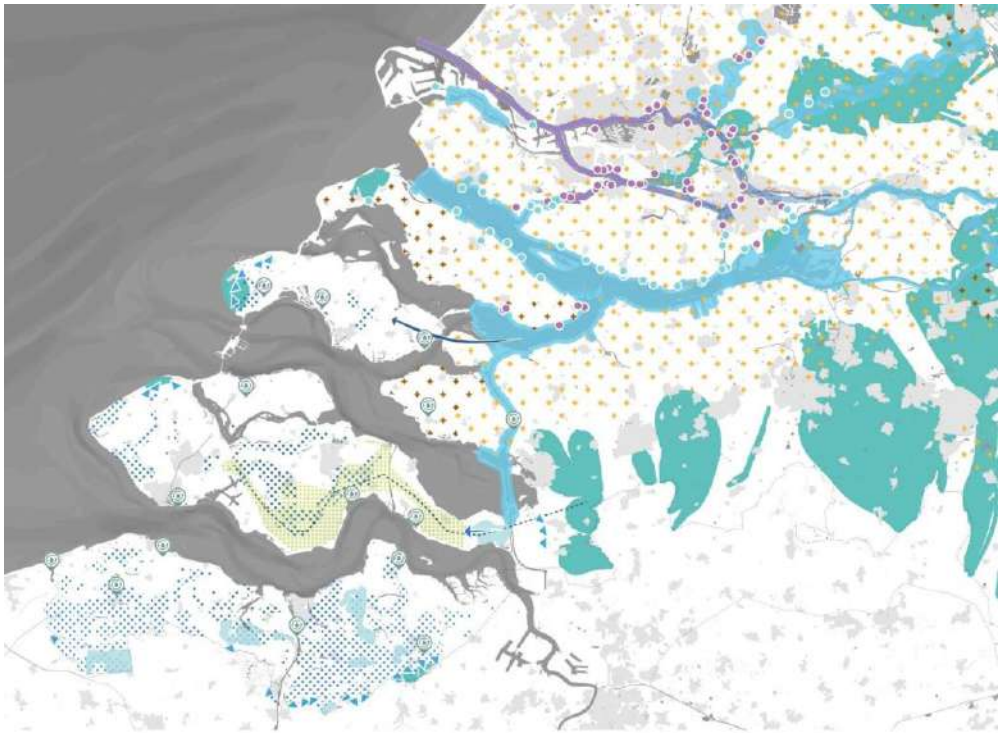

26 Zoetwater

Grondwater

- Drinkaterwinningen uit grondwater
- Zoetwatervoorkomens in Zeeland (Gebieden waar een zoetwaterbel voorkomt van >15 meter dik of aan de onderzijde begrensd wordt door een waterafdichtende laag)

Oppervlaktewater

- Klimaatbestendige zoetwatervoorziening hoofdwatersysteem KZH
- Aanvoergebieden (Zeeland)
- Aanvoerrichting (Zeeland)

Landbouwwaterleiding (Zeeland)

Huidig Landbouwwaterleiding

- Landbouwwaterleiding
- Landbouwwaterleiding zone

Verkenning voor oppervlaktewater (extra zoetwater voor landbouw)

- Zoekgebied Schouwen-Duiveland
- Zoekgebied Reigersbergsche polder

- RWZI locatie: Kans hergebruik water

Uitdagingen

Tekort oppervlaktewater 2050 in wateraanvoergebied

- Gemiddeld droog jaar
- Extreem droog jaar

Verzilting (Zuid Holland)

- Inlaatpunten
- Inlaat- / uitwisselpunten die (kunnen) verzilten
- Huidige zoutindringing

Basiskaart

- Bevolkingskernen
- Water
- Landsgrens

Herijking Deltaprogramma 2026

2023	2024	2025	2026	2027
Voorbereiding en Uitgangspunten	Verkennen, uitwerken en samenbrengen opties	Beoordelen en Afwegen	Voorbereiden Beslissingen	Borging door partners Deltaprogramma

Participatie / maatschappelijke betrokkenheid / burgers

- Systeemsamenhang
- Thema's
  Gebieden
  Kennisprogramma
  Zeespiegelstijging
  IRM
- Programma's **(en verbinding ruimtelijke plannen**)

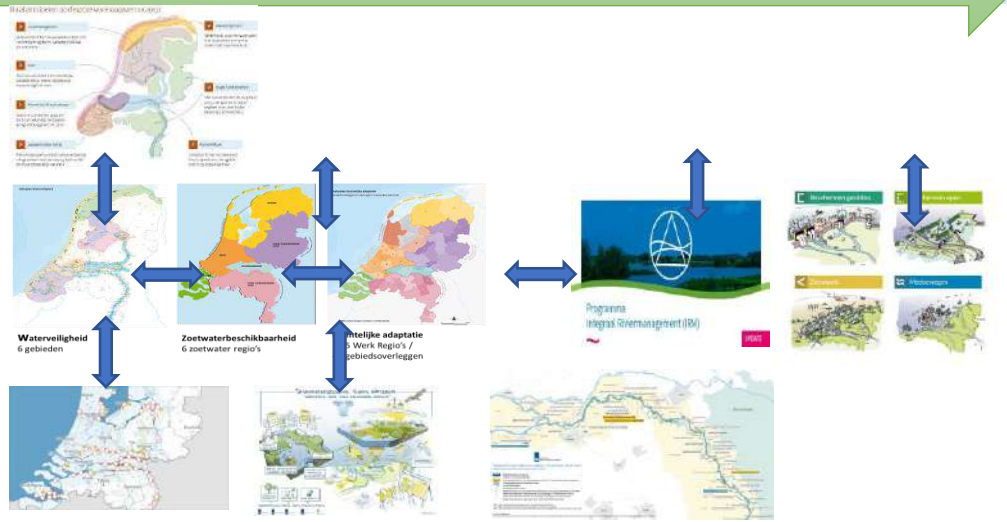

HWBP *PAGW* *KRW*

Waterverdeling wordt onhoudbaar

Schurende afwegingen: doorspoelen, scheepvaart, behoud laagveen

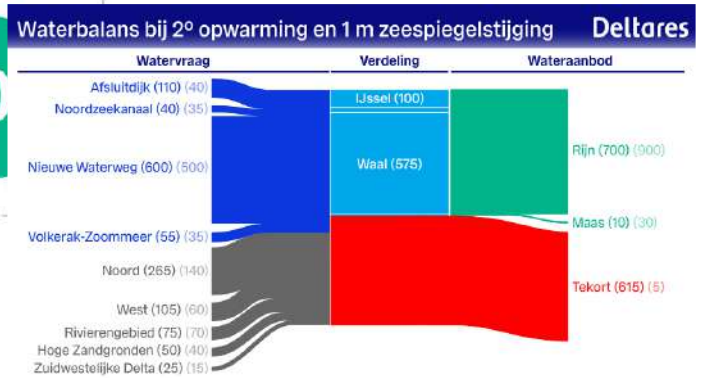

Onderdelen 2e Herijking Zuidwestelijke Delta

- Rekening houden met benodigd **ruimtegebruik waterstaatkundige ingrepen** (periode na 2050)
- Voor **zoetwaterbeschikbaarheid is er urgentie** voor maatregelen voor omgaan met droogte
- Ingrepen voor **ecologie en waterkwaliteit** voor de komende decennia nodig

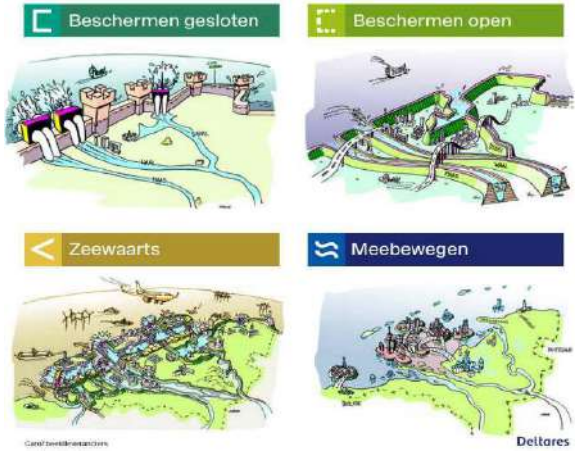

Van verschillende thema's naar integrale **lange termijn oplossingsrichtingen**

Oefenen met innovatieve gebiedsconcepten

Houdbaarheid strategie
Zoetwater in gebieden met aanvoer

- Optimaliseren zoetwaterfunctie Volkerak-Zoommeer
- Vasthouden, bergen, besparen no-regret
- Afhankelijkheid van nationale afwegingen, ook drinkwater

Landbouw in Zeeland onder druk
Aanpassen bedrijfsvoering? #hoedan?

Mn in gebieden zonder externe aanvoer:
watertekorten lopen nu al op

- wat kan technisch nog meer/ anders, op lange termijn echt omschakeling nodig
- voorlopers/ nieuwe aanpakken ondersteunen op weg naar zelfvoorzienendheid #wiekanwatdoen?
- investeringen nodig voor evt omschakeling landbouw breed

Zoetwateroogst kan redding betekenen voor boeren op Schouwen-Duiveland

Het eurekamoment van Jan den Hartog uit Kerkwerve kan weleens de redding worden voor boeren op Schouwen-Duiveland. Met een dubbele drainage in de grond kan regenwater worden gescheiden van de zoute kwel in een diepere laag. Het idee is beproefd op de akkers en het werkt.

Er gebeurt al veel!

Project bodem- en water coaching

Proeftuin Zoetwater

- Innovaties

IBP Vitaal Platteland

- Bodemkwaliteit, kansenkaart, innovatievouchers
- Aanpassing watersysteem én landbouw

Natuurvriendelijke oevers

Zoetwaterexperimenten hoopgevend voor boeren

Succesvolle oplossing voor kurkdroge periodes

Peilgestuurde drainage

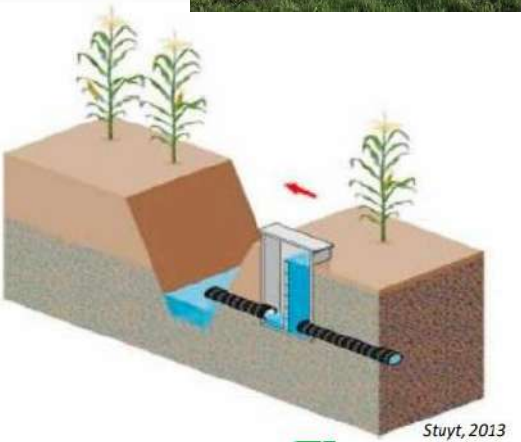

Stuyt, 2013

LIVING LAB Schouwen-Duiveland

Niet voor niets Living Lab Schouwen Duiveland als inspiratie in DP2025!

NATIONAAL DELTAPROGRAMMA

Maar er is meer nodig op lange termijn!

Verbinden lange en korte termijn, breed scala aan opties/ oplossingen onderzoeken!

- Zoetwaterbuffers Zeeland**:**
Nog rek in Volkerak Zoommeer en Haringvliet. Op termijn geen aanvoer gegarandeerd

-alle opties goed doordenken: onderzoek naar zoet Grevelingen

-regenwater beter benutten bv regenwaterlenzen

- Natuurinclusief landgebruik

- Alle partners nodig! Doorzetten samenwerking tussen overheden en tussen overheden en bedrijven

Ook voor toekomstige generaties!
Deltacommissaris denkt/doet graag mee!